

# MEDICATIETOEDIENING VIA SONDE IN INSTELLINGEN VOOR PERSONEN MET MENTALE BEPERKING



Apr. Elke Joos

Eenheid Farmaceutische Zorg  
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen  
Universiteit Gent

## ALGEMEEN

- Toenemende aandacht voor veilig medicatiegebruik in verschillende gezondheidszorgsectoren
  - Instellingen personen met mentale beperking (PMB) :  
Toediening medicatie vaak door niet-medisch geschoold personeel
  - Personen MB:
    - Meer gezondheidsproblemen → meer geneesmiddelen (GMn)
    - Vaak slikproblemen → sonde
- => Risico op fouten ↑

## ALGEMEEN - medicatie via sonde

- Resultaten onderzoek in Vlaamse instellingen PMB:
  - Aanbevelingen voorbereiding & toediening medicatie via sonde vaak niet gevolgd
  - Redenen waarom niet gevolgd  
(o.a. gebrek aan kennis, materiaal, duidelijke richtlijnen)
  - Kennis beperkt

*Optimaliseren medicatietoediening via sonde?  
→ Opleiding personeel belangrijk onderdeel !*

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## DOEL OPLEIDING

- Aanbevelingen i.v.m. voorbereiding & toediening van medicatie via sonde
- Belang van correct opvolgen

*=> Kwaliteit medicatietoediening en zorg ↑*

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - Schudden van vloeibare medicatie
  - Pletten van medicatie
  - Capsules/gelules
  - Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - Stop sondevoeding
  - Helling rugleuning
  - Naspoelen recipiënt
  - Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - Schudden van vloeibare medicatie
  - Pletten van medicatie
  - Capsules/gelules
  - Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - Stop sondevoeding
  - Helling rugleuning
  - Naspoelen recipiënt
  - Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

### ▪ Mogelijke toedieningsvormen via sonde:

#### ▶ *Vast*

- Tabletten
- Capsules/gelules
- Poeders

#### ▶ *Vloeibaar*

- Oplossingen
- Suspensies & emulsies

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

### ▪ *Tabletten*

- Gewone tabletten ('oplosbare' / niet-'oplosbare')
- ~~Tabletten met snelle afgifte~~ (zie verder)
- ~~Maagsnel oplosbare tabletten~~ (zie verder)
- Bruistabletten (uitbruisen!)
- (Smelttabletten)
- ~~Strooptabletten~~



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

\* *Tenzij toegediend voorbij maag (in darmen)*

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

- Mogelijke toedieningsvormen via sonde:
  - *Vast*
    - Tabletten
    - Capsules/gelules
    - Poeders
  - *Vloeibaar*
    - Oplossingen
    - Suspensies & emulsies

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

- *Capsules/gelules*
  - Gewone capsules
  - ~~Capsules met snelle afgifte~~
  - ~~Maagsaaiende capsules~~\*
  - Harde gelatine capsules
  - ~~Zachte gelatine capsules~~



\* *Tenzij toegediend voorbij maag (in darmen)*

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

- Mogelijke toedieningsvormen via sonde:
  - *Vast*
    - Tabletten
    - Capsules/gelules
    - Poeders
  - *Vloeibaar*
    - Oplossingen
    - Suspensies & emulsies

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

- *Poeders*



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

- Mogelijke toedieningsvormen via sonde:

- ▶ *Vast*

- Tabletten
    - Capsules/gelules
    - Poeders

- ▶ *Vloeibaar*

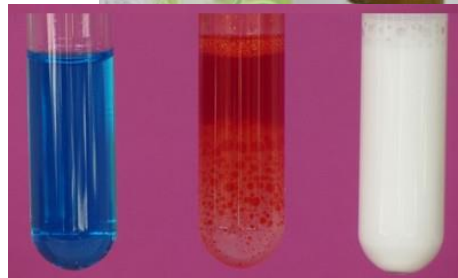
- Oplossingen
    - Suspensies & emulsies

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

- *Vloeibare vormen*

- Oplossing (helder)
    - Siropo
    - Druppels
  - Suspensie & emulsie (troebel)



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Meest geschikte toedieningsvorm kiezen

- *Meest geschikte vormen:*
  - ✓ Vloeibare vormen
  - ✓ Gewone tabletten: oplosbare
- *In praktijk:*
  - ✓ Aan arts & apr. melden 'sondepatiënt'
  - ✓ Eventuele problemen signaleren

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ **Schudden van vloeibare medicatie**
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ Capsules/gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent



## Schudden van vloeibare medicatie



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Schudden van vloeibare medicatie

### *In praktijk:*

- ✓ Alle vloeibare medicatie schudden  
→ omzwenken (5-tal keer)
- ✓ Instructies medische dienst of apr. volgen/vragen
- ✓ Bijsluiter lezen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ **Pletten van medicatie**
  - ▶ Capsules/gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

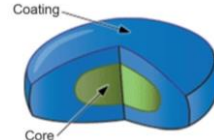
## Pletten van medicatie

- *Enkel als laatste toevlucht!*
  - ▶ Voorkeur geven aan vloeibare/oplosbare vormen
  - ▶ Goed pletten (°fijn poeder) => verstopping vermijden
- *Mag je zomaar alle geneesmiddelen pletten?*  
**Neen!!!**
  - 1) Maagsapresistente tabletten
  - 2) Tabletten met vertraagde afgifte
  - 3) Preparaten met antibiotica, hormonen, steroïden

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Pletten van medicatie – *maagsapresistente tabletten*

- Bv.: Losec Mups, Nexiam E.C. (Enteric Coated)
- Doel: geneesmiddel (GM) pas vrijstellen in darm:
  - ▶ GM tast de maag niet aan  
bv. Asaflow®
  - ▶ GM kan zijn werking t.h.v. darm uitoefenen  
bv. medicatie voor behandeling van inflammatoir darmlijden
  - ▶ GM wordt niet afgebroken door het zure maagsap  
bv. omeprazole
- Werking via speciale film rond bv. tablet



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Pletten van medicatie – *maagsapresistente tabletten*

- Bij pletten: breken van film
  - ⇒ GM komt ook al in maag vrij
    - ▶ Maaglast
    - ▶ Minder werking t.h.v. darm
    - ▶ Afbraak van GM

### ▪ *Wat doen?*

- ▶ Niet pletten! \*
- ▶ Medische dienst contacteren: zoeken naar alternatief  
bv. vloeibare vorm, poeder, ander GM met zelfde werking, andere voorbereidingswijze,...



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

\* Tenzij toegediend voorbij maag (in darmen)

## Pletten van medicatie – *tabletten met vertraagde afgifte*

### ▪ Op verpakking:

- Chrono
- CR (Controlled Release)
- Diff (Diffucaps)
- Dur (Durettes)
- FAS (Facilitated Absorption System)
- HBS (Hydrodynamic Balance System)
- LA (Long Acting)
- OROS (Oral Resorption Osmotic System)
- Perlonettes
- PL (Pro Longatum)
- Retard
- SA (Slow Action)
- UNI
- UNO
- ZOK (Zero Order Kinetic)

→ Bv. Carbamazepine CR, Depakine Chrono

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

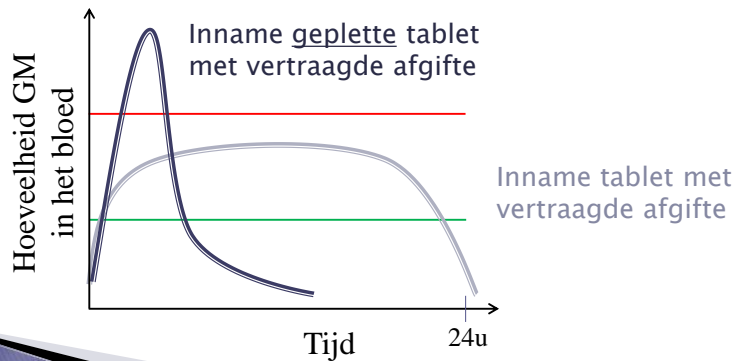
## Pletten van medicatie – *tabletten met vertraagde afgifte*

- Doel: GM niet in 1 keer vrijstellen, maar over een langere periode (bv. 24 uur) gecontroleerd vrijstellen
  - ▶ Bewoner moet minder frequent GM innemen (door lange werking)
  - ▶ Piekconcentraties in bloed worden vermeden => bijwerkingen ↓
- Werking via speciale film rond bv. tablet

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Pletten van medicatie – *tabletten met vertraagde afgifte*

- Bij pletten: film wordt verbroken  
⇒ GM komt in 1 keer vrij



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Pletten van medicatie – *tabletten met vertraagde afgifte*

- ***Wat doen?*** 
  - Niet pletten!
  - Medische dienst contacteren: zoeken naar alternatief  
bv. vloeibare vorm, poeder, ander GM met zelfde werking,...

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Pletten van medicatie –

*preparaten met antibiotica, hormonen, steroïden*

- Pletten in principe geen probleem
- MAAR ... bij pletten kan poeder verstuiven
  - ▶ Inademen door het personeelslid
  - ▶ Risico voor eigen gezondheid personeelslid
  - ▶ Vooral opletten bij zwangerschap!!
- Wat doen?
  - ▶ Voorzorgen nemen bij pletten: handschoenen & mondmasker
  - ▶ Medische dienst contacteren bij twijfel omtrent eigen gezondheid
  - ▶ Vragen aan medische dienst of alternatief haalbaar is



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Pletten van medicatie –

*opmerkingen bij het pletten*



- Zorg dat alles volledig is toegediend, ook restjes
- Pletmateriaal na gebruik telkens goed afkuisen en afdrogen
  - ▶ Zeker als 1 toestel voor meerdere bewoners!

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

# Pletten van medicatie

## *In praktijk:*

- Instructies medische dienst opvolgen
- Maagsapresistente\* & vertraagde afgifte tabletten:
  - ✓ Niet pletten!
  - ✓ Medische dienst contacteren: zoeken naar alternatief
- Antibiotica, hormonen, steroïden :
  - ✓ Voorzorgen bij pletten: handschoenen & mondmasker
  - ✓ Vragen aan medische dienst of alternatief haalbaar is
- Bij twijfel: evt. eerst [www.pletmedicatie.be](http://www.pletmedicatie.be) raadplegen



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

\* Tenzij toegediend voorbij maag (in darmen)

# Pletten van medicatie – [www.pletmedicatie.be](http://www.pletmedicatie.be)

Vlaamse Vereniging van Ziekenhuisapothekers

Huis

Pletmedicatie

De databank [www.pletmedicatie.be](http://www.pletmedicatie.be) wordt u aangeboden door de werkgroep pletmedicatie van de Vlaamse vereniging van ziekenhuisapothekers.

Disclaimer

Deze database werd met de grootst mogelijke zorg ontwikkeld en kan louter dienstig zijn als richtlijn of ten titel van inlichting. Het raadplegen of het gebruik van deze database ontstaat de gebruiker geen aansprakelijkheid en aansprakelijkheid. Noch de VZA, Vlaamse Vereniging van Ziekenhuisapothekers, noch de auteurs kunnen op generlei wijze aansprakelijk worden gesteld door de gebruiker van deze database.

**Klik hier om te zoeken naar pletmedicatie.**

Aantal bezoekers sinds 20-12-2011 : 11111

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Pletten van medicatie – *www.pletmedicatie.be*

Home

Depakine Chrono 300 compr. (vertraagde vrijst.) **NIEUWE ZOEKACTIE**

Indien NIET PLETBAAR volgens deze site,  
**MEDISCHE DIENST contacteren!**

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ **Capsules/gelules**
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent



## Capsules / gelules

- Zachte capsule?
  - Niet ideaal => alternatief zoeken
- Harde capsule?
  - Capsule openen
  - Inhoud mengen met water
- Waarom harde capsule openen?
  - Gelatine-omhulsel kan sonde verstoppen



© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Capsules / gelules

- Mogen alle harde capsules geopend worden?  
**Neen!!!**
  - 1) Maagsapresistente capsules \*
  - 2) Capsules met vertraagde afgifte  
→ *idem als bij tabletten*

Bv.: Redomex Diffucaps, Prolopa HBS

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

\* Tenzij toegediend voorbij maag (in darmen)

## Capsules / gelules

### *In praktijk:*

- Instructies medische dienst opvolgen
- Harde capsules openen & inhoud mengen met water
- Maagsapresistente\* & vertraagde afgifte capsules:
  - ✓ Niet openen!
  - ✓ Medische dienst contacteren: zoeken naar alternatief
- Bij twijfel: evt. eerst [www.pletmedicatie.be](http://www.pletmedicatie.be) raadplegen

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ Capsules / gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste / vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

## Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie

- Vaste medicatie
  - ▶ Mengen met minstens 10 ml water
  - ▶ Waarom? Vloeibaar maken van vaste vorm
- Vloeibare medicatie
  - ▶ Verdunnen met minstens gelijke hoeveelheid water
  - ▶ Waarom?
    - Vlot door sonde laten lopen (viscositeit ↓)  
=> kans op verstopping ↓
    - Kans op krampen en diarree ↓
- Aanbevelingen voor kinderen:
  - ▶ Minstens 5 ml water
  - ▶ Minimum met minstens gelijke hoeveelheid water

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie

- Haalbaar?
  - ▶ Vast: ok, logisch
  - ▶ Vloeibaar??

→ Vochtbeperking (kinderen, kleine maaginhoud,...)?

→ Alle vloeibare vormen? Met gelijke hoeveelheid?

⇒ *individueel bepalen* (medische dienst)

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie

### *In praktijk:*

- Instructies medische dienst opvolgen  
(cfr. vochtbeperking,...)
- Basisprincipes verdunnen:
  - ✓ *Vast*: mengen met minstens 10 ml water
  - ✓ *Vloeibaar*: verdunnen met minstens gelijke hoeveelheid water, zeker de dik vloeibare vormen
- Minder voor kinderen (minstens 5 ml)

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ Capsules/gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ **Niet mengen**
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Niet mengen

- *Geneesmiddelen niet met mekaar mengen*
  - Bij voorbereiding
  - Bij toedienen
- *Waarom?*
  - Onverwachte reacties met mekaar vermijden

### *In praktijk:*

- Instructies medische dienst opvolgen
- Geneesmiddelen apart voorbereiden en toedienen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - Schudden van vloeibare medicatie
  - Pletten van medicatie
  - Capsules/gelules
  - Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - Stop sondevoeding
  - Helling rugleuning
  - Naspoelen recipiënt
  - Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Stop sondevoeding

- *Géén medicatie mengen met sondevoeding!!*
- *Als sondevoeding loopt:*
  - Sondevoeding op pauze zetten tijdens medicatietoediening
  - Bij sommige GM: langer wachten voor voeding terug mag worden gestart, bv. fenytoïne
- *Waarom?*
  - Reacties tussen voeding en geneesmiddel vermijden

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Stop sondevoeding

### *In praktijk:*

- Medicatie niet mengen met sondevoeding
- Sondevoeding op pauze bij medicatietoediening
- GM waarbij grotere pauze nodig? Instructies medische dienst opvolgen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ Capsules/gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ **Helling rugleuning**
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Helling rugleuning

- *Rugleuning minstens 30°*
  - ▶ Tenzij medische contra-indicaties (bv. onstabiele wervelkolom)  
→ evt. volledige lichaam op 30° indien mogelijk
- *Waarom?*
  - ▶ Reflux verminderen
  - ▶ Bevorderen voortgang vloeistof m.b.v. zwaartekracht



*In praktijk:*

- ▶ Rugleuning min. 30° (indien mogelijk)

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ Capsules/gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ **Naspoelen recipiënt**
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Naspoelen recipiënt

- *Spoel recipiënt waarin GM voorbereid / waarmee GM toegediend (potje, spuit,...) met water & dien dit spoelwater toe*
  - ▶ Volledige dosis toegediend
- *Recipiënt (potjes, spuiten,...) nadien goed afkuisen*
  - ▶ Zeker indien gezamenlijk gebruikte recipiënten!

### *In praktijk:*

- Recipiënt naspoelen & spoelwater toedienen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent



## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ Capsules/gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Spoelen van de sonde

- *Spoelvloeistof? Water (geen cola! ~ zuurtegraad)*
- *Wanneer sonde spoelen?*
  - ▶ voor
  - ▶ tussen
  - ▶ namedicatietoediening → telkens met minstens 10à15ml water
- *Waarom?*
  - ▶ Reactie met mekaar (GMn), met voeding, en met sonde vermijden
  - ⇒ Verstopping van de sonde voorkomen
  - ⇒ Levensduur sonde verlengen

FG

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Spoelen van de sonde

### *In praktijk:*

- Instructies medische dienst opvolgen  
(cfr. vochtbeperking,...)
- Basisprincipes spoelen:
  - ✓ *Voor:* met minstens 15 ml water
  - ✓ *Tussen:* met minstens 10 ml water
  - ✓ *Na:* met minstens 15 ml water
  - ➔ Minder voor kinderen (minstens 5 ml)

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Opleiding: overzicht

- Voorbereiden medicatie via sonde:
  - ▶ Meest geschikte toedieningsvorm kiezen
  - ▶ Schudden van vloeibare medicatie
  - ▶ Pletten van medicatie
  - ▶ Capsules/gelules
  - ▶ Verdunnen van vaste/vloeibare medicatie
  - ▶ Niet mengen
- Toedienen medicatie via sonde:
  - ▶ Stop sondevoeding
  - ▶ Helling rugleuning
  - ▶ Naspoelen recipiënt
  - ▶ Spoelen van de sonde
- Algemene opmerkingen

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## ALGEMENE OPMERKINGEN (1 / 4)

- *Handen wassen!*
  - Voor & na voorbereiding/toediening medicatie
  - Hygiëne & veiligheid (bewoner en bereider)
- *Water op kamertemperatuur (lauw) gebruiken*
  - Koud water = braken/krampen
- *Geneesmiddel toedienen aan juiste bewoner*
  - Bij klaarzetten: medicatie van elke bewoner goed afscheiden van de rest
  - Voor toediening: nog eens naam van bewoner controleren

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## ALGEMENE OPMERKINGEN (2 / 4)

- *Medicatie best pas net voor toediening klaarzetten*
  - Reden: invloed op stabiliteit,...
  - In afgesloten, niet-lichtdoorlatende potjes/spuiten
  - Met duidelijke identificatie bewoner!
  - Let op veiligheid! (achter slot)
- *Opletten met klaarzetten*
  - Zorg voor controle, goede afspraken, ...
- *Medicatie juist bewaren*
  - Zo lang mogelijk in oorspronkelijke verpakking
  - Koelkast

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

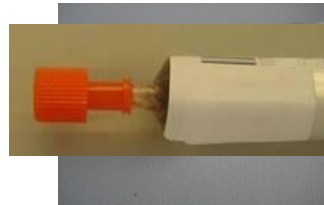
## ALGEMENE OPMERKINGEN (3/4)

- *Wat doen bij verstopping sonde?*
  - Stappenplan:
    - Eerst spoelen met water (evt. pulsatie)
    - Sonde 5min. afklemmen (of langer indien nodig); opnieuw pulsatie spoelen
    - ***Als sonde verstopt blijft → medische dienst contacteren!***
  - Niet spoelen met cola, koolzuurhoudende dranken
  - ! Pancreasenzymen helpen enkel bij verstopping door voedsel!
  - *Preventie = beste methode!*

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## ALGEMENE OPMERKINGEN (4/4)

- *Ter info:*
  - Dopje spuit
    - Bij voorbereiding
    - Net voor toedienen: omzwenken spuit



***Bij onduidelijkheden, medische dienst contacteren!***

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## NUT AANBEVELINGEN

Vorbereiding & toediening van medicatie via sonde

- optimaliseren
- op 1 lijn krijgen (= > variatie in werkwijzen ↓)

⇒ *Welzijn bewoners* ↑

*NOOT: Er bestaan variaties op deze aanbevelingen.*

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Bedankt voor uw aandacht!

### *Vragen?*

*Elke.Joos@UGent.be*  
*Eenheid Farmaceutische Zorg*  
*Faculteit Farmaceutische Wetenschappen*

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## BRONNEN i.v.m. medicatie via sonde

- Handbook of Drug Administration via Enteral Feeding Tubes (White & Bradnam)
  - Engelstalig
- [www.pletmedicatie.be](http://www.pletmedicatie.be) (VZA)
- Databank Oralia ([www.oralia.nl](http://www.oralia.nl)) (KNMP)
  - Nederlandstalig
  - Te betalen abonnement

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent

## Bronnen

- Bankhead R., Boullata J., Brantley S., Corkins M., Guenter P., Krenitsy J. *et al.* (2009) A.S.P.E.N. Enteral nutrition practice recommendations. *JPEN Journal of Parenteral and Enteral Nutrition* **33**, 122–67.
- White R. & Bradnam V. (2007) Handbook of Drug Administration via Enteral Feeding Tubes Pharmaceutical Press.
- E. Joos, E. Mehuys, J. Van Bocxlaer, J. P. Remon, M. Van Winckel and K. Boussey. Drug administration via enteral feeding tubes in residential care facilities for individuals with intellectual disability: an observational study. *J Intellect Disabil Res* 2015;59:215–225. DOI: 10.1111/jir.12129.
- E. Joos, I. Van Tongelen, K. Wijnants, E. Mehuys, J. Van Bocxlaer, J. P. Remon, M. Grypdonck, M. Van Winckel and K. Boussey. Drug administration via enteral feeding tube in residential care facilities for individuals with intellectual disability: a focus group study on guideline implementation. (*in submission*)

© Eenheid Farmaceutische Zorg, UGent